

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și strălănătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.

Academia de știință din Paris.

— Articol din afară. —

Permită-mi-se, a saluta cu cuvintele cele mai entuziaste hotărârea distinsei instituțiuni culturale a Franței: Academia de știință din Paris, prin care s'a trecut la ordinea zilei asupra obiectului: excluderea membrilor germani din Academie. Ilustrul conglomerat al savanților dă prin aceasta o probă, că în vremurile aceste de sânge se află totuș câteva elemente clare, cari nu confundă principiul războiului, cu eternele legi ale culturii și ale umanismului. A face vinovat pe un artist, ori pe un savant, ori pe un alt creator idealist pentru crimele și ravagiile unui războiu barbar — ar fi o crimă per eminentiam barbară împotriva concepțiunei etice a culturii, căci spue-ni-se prin document, întru cât este vinovat un Shakespeare, Molière, Goethe, Tolstoj pentru războiul actual — și cum ar fi posibil, să denegăm genialitatea acestor faruri ai culturii, pentru ideile nejuste ale unui războiu?

Se spune, că doctrina altruistă a căzut cu totul și a vorbi că societatea omenescă este un complex de *zoon* și *politikon* este o ipoteză a năvitații. De fapt, instituții solide culturale au dat faliment: socialismul, chiar prin lipsa elementului reprezentativ a sucombat; se poate constata o teribilă digresiune a intelectului, a cugetărei, a simțirei. Se poate vorbi cu francheță că, da, toate manifestațiile spirituale sunt suspendate în concertul tunului și că nu mai este individualitate, căci

totul este absorbit de militarism. Dar constatând cu lapidaritatea faptelor lucrurile aceste — nu vom putea tăgădui, că în afară de sfera morței, mai există totuș prețioase mărturisiri ale repugnărei sentimentului nostru frumos: în arta adevărată, ca și în știință și în literatură, glasul adevăraților artiști răsună ca un ecou de cristal. Adevărat, artiști, cugetători, literați de întâiul rang au căzut în morbus belli: un Anatole France, Maeterlinck, Hauptmann, Wundt, Bergson, Rodin — s'au manifestat cu întreaga lor simpatie pentru cauza etică a neamului lor — dar manifestațiile aceste sunt produsele unui *vrut pretins*, căci nici un Anatole France, nici un Maeterlinck ori d'Annunzio nu vor susține din convingere, că toți Germanii sunt bandiți și Huni (bandites et Huns ...cum îi numește în „Journal de Debates” Rodin pe Germani) — ci pentru că sentimentul predomină bunul cumpăt al minței. Rostand adresează sonet deplorabil Germanilor, pentru că aceștia au distrus catedrala din Reims. Gerhart Hauptmann răspunde pe coloanele „Berliner Tageblatt”-ului, că Francezii sunt putrezi ca nuca în Noemvrie, pe care a uitat-o cineva s'o scuture de pe nuc. Bergson, marele psiholog și filozof, ia în bătaie de joc începând dela Hegel până la Wundt pe toți filozofii germani, iar ca răspuns Wundt exclamă: „Deutschland über alles” și vrea decapitarea Mariannei. Mințile cele mai elegante au devenit strident de incompatibile față cu adevăratul *raison* — și una, ca un foc sălbatec pe altarele lui Asmodeu, se revarsă pe intelectul omenesc. Nici chiar biserica nu este scutită de imoralitatea războiului: Cardinalul belgian Mercier este hulit de popistașii germani, pentru că

Mercier este înainte de toate un belgian și numai după aceasta cardinal.... Nu este un teren al activității publice — pe care să nu păsească cu pașii săi sângerăți zeul Marte — și din toate părțile răsună blestemele.

În o vreme de cumplită anarhie, vine ca un semn al inteligenței adevărate, hotărârea Academiei de știință din Paris, care în contra boycottului pretins, păstrează tradiția eternă a științei: în știință nu este vreme, nici pasiune, nici ură, nici iubire, știința este piatra onyx, pe care a lustruit-o suferința miilor de ani, știința este a tuturor, nu numai a ta, a Francezului, a Englezului, a neamului, a mea, a noastră. a vecinului, a servitoarei care așteaptă cântând primăvara și-a călugărului, care petrece cu lumânarea de său la mormânt holericii — știința este, căci trebuie să fie a tuturor, ea trebuie păstrată așa cum este viața: una, și dată unei morți. Mare și minunat este gestul înaltei instituții culturale din Pars, care nu zice: pentru că ne războim cu voi Germani, adevărat pentru că se războiește Credit Lyonnaisul cu Reichsbank-ul vostru, noi nu vrem să spunem, că voi Germani mari: Keppler, Kant, Fichte, Goethe, Schopenhauer, Beethoven, sunteți șarlatani — noi, spunem că în cultura adevărată nu poate exista nici pentru un moment *ură*, căci soarele ori cât este de sfânt, în nori, nu ne pare atât de frumos, ca în plinul lui zimbet....

Războiul este un nor. Dar cultura este soare.

Și Academia de știință din Paris apără lumina.

Emil Isac.

Cetatea moartă.

*Ruine-s zidurile și măreța poartă
 Și mort e totul în cetatea moartă...*

*In urma 'ngrozitoarei bătălii,
 Doar doi voinici rămas-au încă vii.*

*In toiul cruntei lupte-au fost eroi,
 Dar bieți nebuni sunt astăzi amândoi.*

*Ades în prada grelei nebulii
 Pe stradă ies în nopțile târzii.*

*Trec gravi pe străzi și urlă crunt ori latră
 Sub apăsarea scârbei lor de peatră.*

*Cu bărbi grozave, cu ochii imbecili,
 Par oameni primitivi ori cruzi gorili.*

*Trec, lung zimbînd, cîtînd ceva cu zor,
 Ce fascinează nebulia lor...*

*Și se 'ntîlnesc adeseori pe stradă,
 Dar trec fără vreodată să se vadă...*

Alastor.

NEAMUL VULTURILOR.

— Un vechiu poem. —

De Valeriu Bora.

I.

Dedic: *Impăratului iubit...*

Spre noua țară...

În vremuri de demult, pe vremuri de furtună au pornit în rotiri uriașe neamul vulturilor, spre o mândră țară... Spre Ardeal! S'au luptat cu vijelii aspre, au biruit furtune barbare — le-au biruit pe toate, și-au descălecat în țara nouă... Aici au aflat neamuri, barbare, sburătoare hrăpărețe — cari nu au vrut să se împace... să trăiască fiecare după rotirea aripelor sale. S'au luptat mereu cu ele și tot de atâtea ori aripele dușmane cădeau zdrobite, împrăștiindu-li-se podobeale în cele patru zări. Și așa trăiesc și în ziua de azi... Nu sunt estea vulturi — dar, sunt mai mulți, iar celelalte popoare cu ele s'au înfrățit...

Vulturii își făcură cuiburi, pe vârf de stânci, în adânc de codri — și din vreme în vreme neamul lor se înmulți și se întări în rotirea uriașă a aripilor, tot mai mult... Își făcură aici, o a doua cetate, gândindu-se vecinic, cu fală spre vechea, eterna cetate — de unde porniră. Ne-

murile din jur se temeau, și cercau să le prăbușească cuiburile. Dar neamul vulturesc era tare și mândru — și vai de aceia, cari apucau în bătaia uriașelor lor aripi! Se prăbușeau dușmanii în abisul stâncilor! Dar ei erau buni și pașnici — și cuibul cald, al nimănu nu l-au stricat. Ei aveau o altă soartă — și o altă viață duceau ei. La ce? Viața e scumpă ori și cui, dar erau necruțători vulturii, când străinii cercau să le-o răpească! Erau doar neamul vulturesc!...

Și, așa, vremuri veneau și altele treceau...

II.

Spre înălțimi...

Neamul vulturesc — cu toată larma și strigătele dușmanilor — își vedeau de traiul lor, de neamul lor. Se înțelegeau îndeolaltă, se întreceau ei între ei — în rotiri uriașe... Cercau să se ridice tot mai mult — de-i furtună, de-i senin — tot mai sus, mai sus... Spre înălțimi! O făceau asta zilnic, în toată vremea — cu toții... Nime nu-și închidea pleoapele, aripele nu odihneau leneșe. Spre înălțimi!... Chiar pușorii — cu cât zor și îndemănare băteau din aripele lor, pe deasupra stâncilor!... Ce bucurie pe ei că pot roti prin preajma părinților... Mergeau de multe ori singuri — fără teamă... De întâlneau vre-un dușman se năpusteau asupra lui — când ace-

Numărul poporal pe 1 an 4. cor

Pretul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 an 2 cor

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna UZDIN, comitatul Torontal (Bănat), pe câmpul de luptă.

(Urmare)

Ioan Frenți, 22 ani
Trandafir Subu, 22 ani
Adam Crețiu, 22 ani
Ilie Groza, 22 ani
Ioan Vereșan, 22 ani
Simeon Lifa, 22 ani
Gruia Groza, 25 ani
George Petrovițiu, 24 ani
Moise Mioc, 24 ani
540 Todor Dalea, 21 ani
Moise Ianașcu, 23 ani
Ioan Docean, 23 ani
Damaschin Cocora, 21 ani
Ioan Almajan, 22 ani
George Cocora, 22 ani
Pavel David, 22 ani
Ioan Lupulescu, 22 ani
Todor Onciu, 22 ani
George Puia, 22 ani
550 Ioan Frenți, 22 ani
Adam Gertinișan, 32 ani
Ioan Neagu, 32 ani
Gligorie Fizeșan, 32 ani
Francisc Novac, 32 ani
Gruia Sunda, 32 ani
Nicolae Boroanca, 31 ani
Todor Bălan, 31 ani
Adam Demenescu, 31 ani
Martiu Epure, 31 ani
560 Iustin Fizeșan, 31 ani
Simeon Gujbă, 31 ani
Adam Motoroiescu, 31 ani
Adam Rista, 31 ani
Ioan Vinca, 31 ani
Nicolae Cârnea, 31 ani
Ioan Pisaros, 31 ani
Ilie Oalgea, 31 ani
Ilie Bochiianțu, 31 ani
Ioan Samoilă, 30 ani
570 Nicolae Petroi, 30 ani
Ioan Petroi, 30 ani
Petru Petroi, 30 ani
Petru Dregăciu, 30 ani
Todor Prodan, 30 ani
Pavel Radu, 30 ani
Crăciun Crețiu, 30 ani
Dănilă Cârnea, 29 ani
Adam Frenți, 29 ani
Petru Gertinișan, 29 ani
580 Trandafir Gereu, 29 ani
George Guțu, 29 ani
Josim Iorgovan, 29 ani

George Mindu, 29 ani
Pavel Neda, 29 ani
Moise Onciu, 29 ani
Ioan Pălean, 29 ani
George Petruțiu, 29 ani
Simion Spăriosu, 29 ani
Todor Spăriosu, 29 ani
590 Pavel Sporea, 29 ani
Ioan Stoia, 29 ani
Moise Bochiianțu, 28 ani
Matei Cocora, 28 ani
Iotia Motoroiescu, 28 ani
George Petroi, 28 ani
Adam Puia, 28 ani
Ioan Cocora, 28 ani
Ioan Puia, 29 ani
Costa Cocora, 29 ani
600 George Obadean, 29 ani
Simion Almajan, 27 ani
Ilie Boeriu, 27 ani
Pavel Tăran, 27 ani
David Motoroiescu, 27 ani
Petru Radu, 27 ani
Gruia Șuboni, 27 ani
George Samoilă, 27 ani
Nicolae Ristică, 27 ani
Nicolae Mezin, 29 ani
610 Adam Rista, 29 ani
Moise Bosica, 29 ani
Simeon Bojin, 26 ani
Adam Bosică, 26 ani
Nicolae Frenți, 26 ani
Petru Oalgea, 26 ani
George Spăriosu, 26 ani
Trifu Șocarda, 26 ani
George Vasilie, 26 ani
Damaschin Gertinișan, 28 ani
620 Simion Tăran, 28 ani
Ioan Bosica, 28 ani
Ioan Șocarda, 26 ani
Ioan Mezin, 27 ani
David Petroi, 27 ani
Ioan Oalgea, 27 ani
Todor Crețiu, 28 ani
David Fizeșan, 25 ani
George Linția, 25 ani
Crăciun Măran, 25 ani
630 Pavel Spăriosu, 25 ani
Adam Petrucean, 26 ani
Nicolae Cocora, 26 ani
Dimitrie Guțu, 26 ani
Ioan Radu, 24 ani

Isaia Bura, 24 ani
Pavel Bălan, 24 ani
Alexandru Cocora, 24 ani
Ioan Dregăciu, 24 ani
Crăciun Radu, 24 ani
640 Trifu Sunda, 24 ani
Adam Sacula, 24 ani
Vasilie Șuboni, 25 ani
Ilie Vasilie, 25 ani
Todor David, 25 ani
Ioan Bălan, 23 ani
Ioan Bulic, 23 ani
Vasile Cichoșiu, 23 ani
Ioan David, 23 ani
Vasilie Gertinișan, 23 ani
650 Trifu Onciu, 23 ani
Pavel Palean, 23 ani
Petru Petroi, 23 ani
Ioan Radu, 23 ani
Todor Șămanțiu, 23 ani
Trăilă Veliciu, 23 ani
Avram Zaica, 23 ani
George Cocora, 23 ani
Simion Măran, 23 ani
Gruia Zaga, 24 ani
660 George Bălan, 24 ani
David Tambori, 24 ani
Petru Bosica, 24 ani
Todor Motoroiescu, 22 ani
George Veliciu, 33 ani
Moise Cârșovan, 33 ani
Ioan Giura, 33 ani
Nicolae Giura, 33 ani
Adam Dimcea, 33 ani
George Gujbă, 33 ani
670 Gligorie Măran, 33 ani

(Va urma).

Știutorii de carte în România.

Chestiunea analfabetismului în România a fost cercetată în ziarele și revistele din Regat. Iar pentru îndreptarea stării de ignoranță la sate, regretatul *Spiru Haret* a muncit cu răvnă, și au rămas pe urma lui școli multe cu învățători luminați; și astfel aproape s'a îndoit dela 1899 la 1912, până când posedăm o statistică detaliată, numărul știutorilor de carte.

În viața internă a unui stat și în războai, conștiința oamenilor luminată de învățătură este chezașia victoriei.

În comunele urbane, în general analfabetismul persistă mai intens în orașele mici. Diferența datelor după sex, dovedeste, la orașe ca și la sate, superioritatea bărbaților.

Procentul știutorilor de carte la bărbați trece

de 75 la sută: Prășe din Muntenrești sunt aproape toți de carte. La scăzute. Numarașe este abia cAnalfabetele orașele din Oltefemeile știutoaretreimi.

În comunele de carte nu ajunlație (32,6 la sutător față cu ștarilor de carte c

Impărțirea lous, după științăMoldova 47,2știutorilor de ca

cuitori.

Muntenia 5033 la sută de loc

Oltenia 49,2la suta de locuit

Dobrogea (Cși 26,2 femei). T

În toate comla sută bărbați c

femei, în genera

În comunele sus a știutorilor

Moldova 72Total 63,1 la su

Muntenia 78femei. Total 68.

Oltenia 73,6mei. Total 63 la

Dobrogea 69Total 60,9 la su

În toate com75,4 bărbați la s

la sută de locuit

Intrunind pe

nele și ruralele c

Moldova 52,femei. Total 39

Muntenia 57femei. Total 41

Oltenia 52,2tal 33,5 la sută

Dobrogea 56Total 45,2 la su

În Româniași 23,2 la sută f

de carte este de

aproape îndoit

careă".)

Tragicul de aviație

Moartea aviatorgent grav rănit

Ni se anunț

Un accident

dimineată între

ție dela Cotro

Sublocotene

Pavel Alexand

tăți, executând

dela o înălțime

și-a găsit moa

grav rănit.

Acest tragic

toarele imprej

Cei doi avi

sbor timp de 1

La aterizare, a

viral picat, ap

zut la pământ,

doi aviatori ca

Găina și-a găs

moartea. Cada

sdrobit.

Motorul m

Sergentul Alex

Numitul a f

știa cercau să-i răpună. Și ce triumfători se roteau în jurul celor de acasă, fluturând trofeele — penele dușmane... Iar bătrânii își ziceau plini de mândrie și fericire, când îi vedeau așa cuminti și harnici —: Adevărat, neam vulturesc!...

Spre înălțimi!

Aceasta era mândra zare care le atrăgea privirile — și drumul rotirilor lor! Spre ea se nizuiau, din toate puterile — căci și-aduceau aminte, că cine sunt ei în asta țară nouă, și că ei de unde au plecat... Și mereu ș-aduceau aminte de vorbele celui care i-a trimes, de cuvintele, așa zicând, sufletești ale Măndrului lor Crai... Ei s'au legat atunci cu jurământ — și neamul vulturesc, își ține vorba... Și în asta țară nouă unde cu toate că e traiul mai greu și furtunile mai grozave și multe, ei vreau să fie demni urmași, ai strămoșilor iubiți.

De aceea, neamul vulturesc — cu toată subșaparea și ura dușmanilor — se înțelegeau întreolaltă, se întreceau ei pe ei în sboruri maiestose, spre nădejdea lor, că totuș vor străbate înălțimile cândva. Și ca viitorii vlăstari, să aibă un trai mai liniștit, mai demn, de neamul vulturilor. Și ca prin asta, să dea o frumoasă pildă, cum și în ce chip are să-și poarte uriașele rotiri, vulturii!...

Și se roteau necontenit, plini de demnitate și maiestosi, spre... înălțimi!...

III.

Sobolii...

Când vre-un vultur se rotea prin înălțimi, câte un biet de sobol repede-repede ridica mușunoaie, doar s'o isbi de el, și se va nimici. Era la întunec, ce stăpân și tare se simtea el acolo! Fugea nebun de lumină, de lumina înălțimilor spre care se înălțau vulturii... Ridicau mereu la munțișori de țărână — dar pe cari doar vântul le atingea. De unde era neamul ăsta — nu se știa... Erau prieteni buni cu dușmanii neamului vulturesc. Unii spun, că acest popor al întunecului și al urei, a venit năvalnic din țări îndepărtate... S'a așezat și aici — dar dupăce neamul vulturesc se instăpânise deja.

La lumină, nu a ieșit niciodată acel popor. Se târaiau prin tufișuri, prin locuri ascunse, de unde își trimiteau larva și strigătele lor, ascuțite, și nevoiașe... Dar din sborul lor vulturașii mei că se abăteau vre-odată!... Ei alta credință aveau dela părinții lor — și alta menire aveau!...

Și mereu ridicau mușunoaie, când vre-un vultur se rotea în înălțimi, că doar îi vor atrage — și izbindu-se de ele, cu vremea se va nimici neamul vulturesc!... Dar când vedeau vul-

turii această trudă a lor, treceau mai departe, fără să piardă din putere — și-și ziceau:

....Ei, sunt sobolii!...

(Va urma)

LA LIBRĂRIA „CONCORDIA”, str. Deák-Ferenc nr. 20, se află următoarele cărți de vânzare:

»Cantorul bisericesc» sau cuprinsul vechernei, utreniei și liturghiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului bisericesc. Aranjat de învățătorul *George Bugigău*. Prețul: broșat Cor. 10—, legat în pânză 12—, în piele . . . . . 14—
Carte de rugăciuni pentru folosul și mângâierea fiecărui creștin. Intocmită de ierodiarconul Damaschin din Sfânta Mănaștire Sinaia. Legată 250
legată în piele roșie . . . . . 5—
Noul Testament al Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos . . . . . —70
Noul așezământ. Legată 1:20
Epistolia Domnului nostru Isus Hristos —20

de 75 la sută: Proportia mare o întâlnim în orașele din Muntenia, peste 78 la sută. În București sunt aproape 83 la sută din bărbații știutori de carte. La femei procentele sunt mai scăzute. Numărul știutorilor de carte din orașe este abia de 55 la sută.

Analfabetele se întâlnesc în număr mare în orașele din Oltenia și Dobrogea. În București femeile știutoare de carte s'au ridicat la două treimi.

În comunele rurale proporția celor cu știință de carte nu ajunge nici la o treime din populație (32.6 la sută). Este totuși un progres simțitor față cu starea din 1899, când numărul știutorilor de carte era de 15.2 la sută.

Impărțirea locuitorilor rurali, dela 8 ani în sus, după știință de carte, este următoarea:

Moldova 47.7 bărbați și 18.7 femei. Totalul știutorilor de carte este de 33.2 la sută de locuitori.

Muntenia 50.5 bărbați și 15.4 femei. Total 33 la sută de locuitori.

Oltenia 49.2 bărbați și 10.3 femei. Total 29.8 la sută de locuitori.

Dobrogea (Constanța și Tulcea 51.1 bărbați și 26.2 femei). Total 39.2 la sută de locuitori.

În toate comunele rurale întrunite avem 49.4 la sută bărbați cu știință de carte și 15.8 la sută femei, în general 32.6 la sută din locuitorii rurali.

În comunele urbane populația dela 8 ani în sus a știutorilor de carte se prezintă astfel:

Moldova 72.6 la sută bărbați și 52.6 femei. Total 63.1 la sută de locuitori.

Muntenia 78.3 la sută bărbați și 57.7 la sută femei. Total 68.5 la sută de locuitori.

Oltenia 73.6 la sută bărbați și 51 la sută femei. Total 63 la sută de locuitori.

Dobrogea 69.4 la sută bărbați și 49.7 femei. Total 60.9 la sută de locuitori.

În toate comunele urbane întrunite avem 75.4 bărbați la sută și 55 femei sau în total 65.9 la sută de locuitori urbani cu știință de carte.

Intrunind pe toți știutorii de carte din comunele și ruralele din țară avem următorul rezultat:

Moldova 52.7 la sută bărbați și 25.1 la sută femei. Total 39.1 la sută.

Muntenia 57.5 la sută bărbați și 25.7 la sută femei. Total 41.2 la sută.

Oltenia 52.2 la sută bărbați și 14.3 femei. Total 33.5 la sută.

Dobrogea 56.5 la sută bărbați și 32.2 femei. Total 45.2 la sută.

În România întreagă sunt 54.8 la sută bărbați și 23.2 la sută femei. Total general a știutorilor de carte este de 39.3 la sută din populație, adică aproape îndoit de cum era acum 13 ani. („Mish-carea”).

Tragicul accident dela școala de aviație dela Cotroceni.

Moartea aviatorului sublocot. Găină. — Un sergent grav rănit. — Cum s'a întâmplat accidentul.

Ni se anunță din București:

Un accident nenorocit s'a întâmplat Vineri dimineață între orele 10 și 11, la școala de aviație dela Cotroceni.

Sublocotenentul aviator I. Găină și sergentul Pavel Alexandrescu dela batalionul de specialități, executând un sbor, au căzut cu aparatul dela o înălțime de 100 metri. Nenorocitul ofițer, și-a găsit moartea, sergentul Alexandrescu, e grav rănit.

Acest tragic accident s'a întâmplat în următoarele împrejurări:

Cei doi aviatori, au executat dimineața un sbor timp de 15 minute cu un monoplan Bristol. La aterizare, aviatorul Găină, voind să facă un viraj picat, aparatul ne mai funcționând, a căzut la pământ, prinzând între sfărâmături pe cei doi aviatori cari se aflau în el. Sublocotenentul Găină și-a găsit în urma acestui tragic accident moartea. Cadavrul nefericitului aviator e oribil zdrobit.

Motorul monoplanului i-a sfărâmat pieptul. Sergentul Alexandrescu e grav rănit.

Numitul a fost transportat la infirmeria școa-

lei de aviație dela Cotroceni, unde i s'au dat toate îngrijirile necesare.

Cu toate aceste starea lui e desperată și sunt puține speranțe că va putea scăpa cu viață.

Ofițerii școlii, cari se aflau față, au fost adânc impresionați de această nenorocire.

Nu se cunoșc până acum cauzele cari au determinat accidentul.

După cât se spune, în momentul când nefericitul aviator Găină, voia să aterizeze, aripele monoplanului s'au rupt.

Autoritățile militare au deschis o anchetă.

Politica țarilor vecine și conștiința noastră națională.

— Conferința dlui C. Obedeanu. —

La „Cercul de studii al partidului conservator” din București d. C. V. Obedeanu și-a dezvoltat interesanta conferință despre „Politica țarilor vecine și conștiința noastră națională”.

„Politica externă a țării românești a oscilat de-alungul veacurilor, — spune conferențiarul — între amicitia Austriei și cea a Rusiei, cari la rândul lor căutau s'o câștige, pentru a lărgi sfera lor de influență și asupra țarilor noastre. În mijlocul acestor fluctuațiuni, conștiința noastră națională a stat însă fără încetare ca factor determinant în acțiunile noastre de stat.

Conferențiarul împarte apoi în patru epoci caracteristice desfășurarea evenimentelor istorice din trecutul regatului român: a) O epocă militară, în timpul căreia țările române, deși vasale imperiului otoman, erau temute și apreciate de vecini; b) o epocă diplomatică, în care ne-am străduit să scăpăm întregi

c) epocă fanariotă, în timpul căreia se știe cât am avut de suferit și d) epoca renașterii naționale.

Vorbind despre evenimentele următoare, conferențiarul observă că tratatul dela București din 1913 a avut un efect stabilind un principiu de drept internațional, ca statele mici să-și alcătuiască ele înșiși pacea, nu s'o primească sub forma de impunere dela statele mari. A avut încă un efect pacea dela București, dovedind valoarea reală a politicii naționale. Doar în toate acestea, factorul determinant a fost conștiința națională.

D. Obedeanu pune apoi chestia pe tărâmul celei mai arzătoare actualități: politica noastră externă în războiul mondial și analizează cele două puncte capitale ale problemei care ne frământă.

În privința strâmtorilor, dsa spune că soluția cea mai ideală ar fi internaționalizarea lor; numai astfel interesele noastre economice nu vor fi primejduite câtus de puțin.

În ce privește unitatea națională iată în mod succint concluziile conferențiarului:

Când ne întrebăm cu cine să mergem, trebuie să ne gândim că deși iubim Franța; deși Anglia e puternică, aceste țări sunt departe de noi; nu ne pot ajuta.

Noi suntem între doi vecini mari: Rusia și Austria.

Dela Ruși n'avem de așteptat nimic bun. Intotdeauna au căutat să ne cotopească. S'apoi noi, însuflețiți de liberalism, nu putem respira prin plămâni Rusiei țariste. Ne-am sufoca.

La 1913 Austria și Rusia au fost pentru revizuirea tratatului dela București, — care a rămas în picioare grație Germaniei.

Conferențiarul face apoi elogiul Germaniei, care în cursul domniei regelui Carol, ne-a în-

zestrat cu producțiile geniului ei și cu toate mașinile industriei ei puternice.

Decizia consiliului de coroană, care hotărât neutralitatea armată, a fost deci foarte bună.

În orice caz — încheie d. Obedeanu — sprijinul cel mai devotat ce se poate da țării este disciplina tuturor față de cei cu răspunderea situației și îndrumărilor de urmat”. St.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — În sectorul apusean al frontului din Carpați, până la strâmtoarea Ujoc s'a pornit o luptă, care continuă cu multă vehemență. Forțe mari rusești au pornit atacul. Pentru pozițiunile de pe înălțimi se dă luptă desperată.

Între Prut și Nistru, în partea nordică a Bucovinei s'au dat mai multe lupte, în cursul cărora l'am scos pe dușman din câteva comune și l'am silit să se retragă spre hotar. L'am scos pe dușman din localitățile ce se găseseră spre nord dela Cernăuți, dincolo de Prut, cari localități îi serveau dușmanului ca bază pentru operațiunile îndreptate împotriva orașului.

În Polonia și Galița orientală nu e nici o schimbare.

Podul construit de Ruși la Otfinow pe cursul inferior al Dunajetului, artileria noastră l'a distrus ieri.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de războiu occidental: În Champagne s'a dat numai lupte de artilerie. În Bois de Pretre (spre nordvest dela Pont a Mousson) l'am respins pe dușmanul, care a dorit să recucerească teritoriul ce l'am ocupat dela el. Spre nordost dela Badonviler și la Reichsackerkopf, atacurile repetite ale dușmanului s'au prăbușit în focul nostru. La Hartmannsweilerkopf lupta e acum din nou în curs.

Pe câmpul de războiu oriental: Trupele noastre ce urmăresc pe dușman spre nord dela Memel, au făcut prizonieri la Polangen 500 Ruși, au capturat 3 tunuri și 3 mitraliere și au luat multe vite, cai și altă pradă jefuită. La Laugargen (spre sudvest dela Taurrogen și spre nordost dela Mariampol) am respins atacurile dușmanului, cauzându-i mari pierderi.

Spre nordvest dela Ostrolenka au eșuat mai multe atacuri rusești. Aci am făcut prizonieri 20 ofițeri, peste 2500 soldați și am capturat 5 mitraliere.

Spre ost dela Plock de asemenea n'au reușit mai multe avansări ale dușmanului.

Armata germană îi datorește mulțumită recunoscătoare eroice armate care a apărat Przemyslul, care după o apărare de 4 luni de jertfe, numai prin foame a putut fi biruită.

Berlin. — În luptele ce s'au dat spre nord dela Memel operațiunile noastre au fost sprijinite de flotă și cu acest prilej am împușcat în 23 Martie înainte de amezai localitatea Polaugen și castelul de acolo. În cursul zilei am ținut în foc drumul Polaugen-Libau.

Armata rusească dela Przemysl în Carpați.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Armata rusească devenită liberă la Przemysl va fi adusă pe frontul din Carpați, unde se pot aștepta în viitorul cel mai apropiat lupte mari. Conducerea armatei noastre a luat toate măsurile pentru zădărnicierea încercărilor rusești.

Rușii atacă cu 5 rânduri deodată.

Viena. — Dela cartierul presei se anunță: Lupta ce s'a pornit în noaptea de 19 c. pe frontul dela Lupkow încă nu s'a terminat. Deasupra de Mezölaborez Rușii au atacat cu 5 rânduri deodată, 3 din aceste le-am nimicrit, iar primind ajutoare, le-am respins și pe celelalte. Pierderile noastre sunt normale, Rușii au însă un procent mare de pierderi.

Rușii îi respectă pe eroii din Przemysl.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Se poate că grupuri singuratică de cazaci să nu fi tratat chiar în chipul cel mai uman cu prizonierii. În repetite rânduri s'a constatat însă, cu toate știrile contrare, că armata rusească regulată tratează tot așa de uman cu prizonierii, cum tratăm și noi cu ai noștri. În fața Przemyslului n'a fost o hordă de tătari, ci soldați de elită din armata rusească și considerăm de exclus, că garnizoana din Przemysl, afară de faptul trist că sunt prizonieri, ar trece și prin alte încercări mai grele. Armata asedia-toare cu toată probabilitatea s'a îngrijit în primul rând de alimentarea garnizoanei înfometate, îi constată numărul, o ia sub pază și nu o jefuiește de bani și celelalte lucruri de valoare, o transportă apoi în interiorul țării în grupuri mai mari. N'ar avea nici un rost să ne dăm silința să zugrăvim în culori trandafirii probabilității, căci în urma naturii chestiei cu nimic nu se poate motiva competența, dar putem să ne provocăm la experiența trecutului și la momentul psihologic de toți cunoscut, că soldații cari au apărât o cetate cu cinste și vitejie, au parte de un tratament deosebit.

Tensiunea chino-japoneză.

Berlin. — Tensiunea între Japonia și Statele-Unite i a proporții tot mai mari. Japonia s'a decis să refuze categoric intervenția Statelor-Unite în chestia chino-japoneză. Rusia de asemenea nu e aplicată să privească în inactivitate prefacerile din Mandjuria, dar demersurile ei la Tokio până acum au fost zadarnice.

Londra. — Agenția Reuter anunță din Peking că Japoniezii au debarcat trupe în Dalny, Mukden și Cinanfu. În tot locul au fost clădite imediat cazarmele.

— „Daily Telegraph” primește dela corespondentul său din Tokio, că tratativele chino-japoneze continuă la locuința îmbolnăvitului ambasador japonez. China nu voiește să permită așezarea Japoniezilor decât numai 17 orase, pentru alte 10 orase desemnate din partea Japoniei, refuză să dea permisiunea. Deasemenea refuză să dea permisiunea pentru așezarea Japoniezilor în 13 localități în regiunea minelor, conform pretențiunii Japoniei.

Guvernul chinez paralel cu tratativele a luat și măsuri militare. În orașele chineze se concentrează numeroase trupe. La Peking au fost concentrați până acum 73.000 soldați cu 180 tunuri.

Armata aceasta stă gata să plece în fiecare clipă în regiunile amenințate. Japoniezii deasemenea continuă să transporte trupe în China. Cercul diplomatic urmărește cu atenție încordată desfășurarea evenimentelor.

Generalului Kusmanek i s'a lăsat sabia.

Christiania. — Aftenpost primește din Petrograd: După capitularea Przemyslului comandantului cetății Kusmanek și ofițerilor li s'a exprimat admirația și ofițerii ruși li-a dat tot respectul cuvenit, vorbind cu admirație despre eroismul trupeii de apărare. Când generalul Kusmanek a voit să-și predea sabia, comandantul rus a zis:

— Dle general jumătate de an ai rezistat forței noastre covârșitoare. Rusia dorește, ca să porți sabia. Dta ai fost totdeauna un dușman cinstit și cavalier.

Rusia și Dardanelele.

Londra. — La deschiderea „Societății Rușesti” londoneze lordul Primrose a observat că Rusia are drept la o mărire teritorială: căci nu se poate aștepta ca o țară cu așa bogății colosale să se mulțumească cu actualele mijloace de transport.

Am pierdut 12 aviatori la Przemysl.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: În vremea cât a fost impresurat Przemyslul 12 aviatori și 7 ofițeri-piloți și-au găsit moartea eroică în împlinirea datoriei lor.

Luptele decisive la Prasnis.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Rușii încearcă la Prasnis să ne scoată din pozițiunile noastre de ambele părți ale râului Orzye. Deciziiva e iminentă.

Diferițe.

Biroul de presă sârbesc anunță, că între monarhie și Serbia va avea loc în curând schimbul de femei și a bărbaților peste 50 și sub 18 ani, internați din cauza răboiului.

— Se anunță din Frankfurt că prințul Sabah Eddin, care fusese condamnat la moarte pentru atentatul săvârșit împotriva lui Mahmud Șeșket Pașa, a fost din însărcinarea triplei antente pe vremea, când s'a început bombardarea Dardanelelor, în Dedeagaci, de unde împreună cu cunoscutul bărbat de staț român Take Ionescu a propus sultanului să încheie pace. Propunerea aceasta a fost refuzată la Constantinopol.

— Din cauza lipsei de lapte în Viena s'a hotărât ca în caz dacă până în 14 Martie când se introduce asig-națiile pentru pâne, lipsa de lapte se va menține, cu prilejul fasiunilor ce se vor face atunci pentru a doua oară, se vor conscrie toți copiii până la etatea de 2 și jumătate ani, pentru cari se va asigura lapte în cantitate mai mare.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 25 Martie n. 1915.

Ultimul salut din Przemysl. Ziarul nostru a primit din fortăreața Przemysl următoarea scrisoare în ungurește cu datul de 19 Martie a. c.:

Mult stim. dle redactor,

Vă rog să binevoiti să publicați în ziar numele de mai jos al camarazilor mei cu observarea că până în acest moment cu toții sunt bine și sănătoși.

Ion Seiman, Toma Stoianov, Petru Dragu (Secașul de Caraș), George Breu (Gherliște), Nicolae Preda Stoica (Sibiu), Iosif Urechiatu (Kis Mihód), Mihai Giurits (Cusici), Ștefan Bălaș (Ghilađ), Gavriil Chevereșan (Beregsău), Ion Păunica (Șimleul de câmpie), Manoilă Băiaș (Pesac, 64), Nicolae Franc, Petru Mureșan (Szigetfalu), Carol Palman (Vrani), Ilie Athanasie (Buicsin), Cosma Carmoncirov (Reșița), Iosif Radu (Caransebes), Gheorghe Suru (Néra-Nádas), Milorad Radivojević (Cusici), Ilie Ivașcu (Soșdia). — Cu stimă: Eugen Balla, Dobrițin, Ceglédi u. nr. 8.

Preot român decorat. M. Sa monarhul l-a decorat pe preotul Moise Bortos dela reg. de inf. cu clasa II-a crucei pentru merite pe cordon roșu-alb, pentru ținuta eroică și jertfitoare dovedită pe câmpul de luptă.

Soldații noștri răniți — în Basarabia. Se anunță din Iași: În ultimele zile s'a întocmit o statistică a tuturor soldaților răniți aflați în diferite localități din Basarabia. S'au găsit Români-basarabeni răniți în număr de 111; Români din armata austro-ungară 423. Numărul Rutenilor răniți din armata austriacă este de vre-o 160. („Mold.”)

† Ioan Biro, stud. ing. anul III, fratele harnicilor preoți din Herendești și Gruin, a căzut mort pe câmpul de luptă între 20—22 Decembrie 1914, la ocuparea înălțimei Na-Gorah din jurul Przemyslului. El încă dela începutul mobilizării a fost tot pe câmpul de luptă, jertfindu-și viața pe altarul patriei, servind ca voluntar în reg. 8 de honvezi compania 1 din Lugoj. Glorie memoriei lui!

Lipsa de lucru în Bulgaria. Se află din Varna că un grup de manifestați, mai ales lucrători din port rămași fără de lucru din cauza crizei generale, întăriți cu un număr oarecare de perdevară și urmați de o mulțime de curioși, s'au dus în fața prefecturii și camerei de comerț cerând să li se dea de lucru. Manifestanții, conduși de agenți provocatori, au încercat să pătrundă în câteva brutării și în alte prăvălii dar au fost împiedecați de forța armată care i-a risipit numai decât. N'a fost nici un alt incident.

Distingerea soldaților români. Pentru ținuta eroică dovedită în fața dușmanului în zilele din urmă au fost decorați următorii soldați Români:

Iosif Coman, serg.-major (medalie de argint cl. I. — e mort); Nicolae Cujerean, serg.-major (medalie de argint cl. II); Andrei Ilie, serg. (medalie de argint cl. II); Iulia Tibula, serg. (medalii de argint cl. I și II); Danilă Pamfilie, fruntaș (medalie de argint cl. II); Ilias Pilia caporal (medalie de argint cl. II și crucea pentru eroism germană cl. II); Matei Ștefani, subofiter-contabil, Eugen Fugata, serg. și Dionisie David, sergent (li s'a exprimat recunoștință din partea comandamentului de etape).

Festivalul dela Ateneu. „Centrul studentesc” din București a dat zilele trecute un frumos festival la Ateneu. Festivalul a început cu conferința părintelui Lucaci „Menirea tineretului român”.

Părintele Lucaci a vorbit despre condițiile viețuirii Românilor din Transilvania.

În partea a doua a festivalului d-șoara Cella Delavrancea a executat la piano, cu multă finețe și căldură „Prelude” de Chopin.

D. Jean Atanasiu a cântat „Doi grenadiri” de Schuman; română din „Roi de Lahore” de Massenet și „Eri tu che m'achiavi” din Verdi.

La urmă d. Olmazy, violonist, a executat „Largo” din Haendel și „Prelude” și „Alegro” din Sugnani.

D. Fuchs a acompaniat la piano.

Timișul, care în urma ultimelor ploii crescuse cu 3.9 metri, revărsându-se asupra părților mai jos situate ale Lugojului, scade repentin de Duminecă. Prognoza e vreme frumoasă, așa că pare a fi trecut primejdia unui nou potop, care amenința Lugojul Sâmbătă spre Duminecă noaptea, când mulți locuitori din părțile periclitare și-au părăsit locuințele, salvând în grabă ce puteau.

Concedierea soldaților pentru lucrările de câmp. Am anunțat la timpul său că concediile soldaților se amânase din cauza vremii nefavorabile. Înmoindu-se vremea comandantii corpurilor de armată au primit ordin din partea ministerului de răboiu, ca împreună cu subprefecții comitatelor să stabilească termenul pentru concediere conform condițiilor climatei și cerințelor economice din diferitele regiuni. Subprefecții comitatelor au fost îndrumați să se pună în înțelegere cu societățile economice din cercul lor de activitate luând și dorințele acestora în considerare. Termenul concediilor se va aduce la cunoștință separat în fiecare municipiu.

Scriitorul svedian Sven Hedin, despre articolii căruia se vorbește mult acum, luând poziție pentru Germani contra Rușilor, declară că nu este de origine ovreiască. Un singur bunic din partea mamei a fost Ovreu botezat, încolo toți înaintașii săi au fost țărani veritabili svedieni.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Librăria diecezană din Arad are depozit mare de ornate, prapori și recvizite bisericesti (potire, cruci, rîpide, candel, cădelnițe).

Cereți catalog.